

Van Rijn - de Bruyn

Fruit-trees ■ Саженцы плодовых деревьев

ПИТОМНИК

ООО "Ван Райн - Де Брюн Украина"

ПИТОМНИК

Van Rijn - de Bruyn BV Голландия

www.vanrijn-debruyn.com

irene@urdzik.pl.ua

Украина, Днепропетровская обл.,
Никопольский р-н

+38 050 497 61 31

+38 0566 672 495

"Новини садівництва"
щоквартальний
науково-виробничий журнал
№3(85), липень-вересень 2014 р.

Засновники:

Укрсадвинпром; Уманський національний університет садівництва; Інститут помології НААН; Мелітопольська дослідна станція Інституту садівництва НААН; Подільська дослідна станція Інституту садівництва НААН

Зареєстрований Держком-видавом України
5.03.1994 р., серія KB 465

Головний редактор:

доктор с.-г. наук Мельник О. В.

Редакційна колегія:

доктори с.-г. наук Балабак А.Ф.,
Бутило А.П., Копилов В.І.,
Копитко П.Г., Майдебур В.І.,
Хоменко І.І.; доктор екон. наук
Непочаєнко О.О., кандидати с.-г.
наук Кучер М.Ф., Ріпамель-
ник В.П., Сенін В.В.; Рибак А.В.

Номер редагували:

Мельник О.В., Личенкова І.О.

Проект обкладинки
і верстання: Мельник О.В.

**За використання
матеріалів
посилання на "НС"
обов'язкове**

Підписка в редакції

Адреса редакції:
Абон. скринька 543,
20305, м. Умань-5
Черкаської області.
Сайт: www.novsad.com
Ел. пошта: novsad@ukr.net
тел. +3804744 32326

Підписано до друку 10.IX.2014
Формат 60х84 1/16
Обсяг 3 др. арк.

Надруковано в друкарні
фірми "Есе": 03142, м. Київ, пр-
т Академіка Вернадського, 34-1

Зміст

Актуально

Запобігання втратам від осипання плодів.....	2
Фенофази яблуні і груші.....	3

Агротехніка

Догляд за інтенсивним садом: польський досвід.....	5
Нове у вирощуванні малини й ожини.....	10

За рубежом

Мельник О.В. Тенденції виробництва яблук у Європі і світі.....	19
Черешня по-інтенсивному: польський досвід.....	30
Черешня по-інтенсивному: німецький досвід.....	37

Переробка, реалізація

1-метилциклопропен для зберігання груш.....	38
Озонування плодів і ягід.....	39

Календар конференцій, семінарів, виставок.....	40
---	----

Фото на обкладинці: Плодоношення яблуні сорту
Делкорф з контурним обрізуванням у Нідерландах
(фото О.В. Мельника).

зрізи загоїлися і рослини увійшли в стан спокою.

Незадовго до перенесення в холодильник на зимове зберігання рослини обробляють фунгіцидом, запобігаючи пліснявінню в холодильній камері з високою вологістю повітря. Розвитку грибкових захворювань уникають, зберігаючи рослини за температури мінус 1...–2°C з періодичним вентиляванням. У плівкових контейнерах рослини зберігаються краще, оскільки під час укладання пластикових горщиків надземна частина сильно пошкоджується.

Під кінець березня контейнерні рослини виймають з холодильника, а саджанці з відкритим корінням садять у розмерзлий, частково прогрітий ґрунт.

Особливості вирощування ожини

На шпалері подібної до "малинної" конструкції в плівковому тунелі вирощують безколючкову морозостійку ожину Полар польської селекції. Ці маловимогливі рослини садять у ґрунт, розкладаючи з обох боків ряду лінії краплинного зрошення.

Ожина сорту Оркан сильно пошкоджується борошнистою росою і кліщами, пагони зі значним числом колючок, а ягоди надто кислі, тому цей популярний в минулому сорт вирощують у все менших обсягах.

Подібно до малини, на початку вегетації в прикущову смугу ожини вносять мінеральні добрива, а далі удобрюють з поливною водою (фертигація). Після садіння рослини мають поодинокі квітки, а з середини червня другого і наступних років щедро плодоносять.

За іншим способом, неморозостійкі рослини ожини сорту Лох Нес з плівкового тунелю взимку зберігають у холодильнику. Навесні контейнери з "довгими" (long cane) саджанцями з двома-трьома стеблами виставляють у плівковий тунель, подібно до малини. Якісний садивний матеріал навіть після зберігання в холодильнику нерідко має зелене листя, яке перед садінням видаляють.

Врожай ожини з тунелю збирають упродовж одного місяця, починаючи з середини липня, до пластикових упакувань масою 250 г, вкладаючи їх у картонні ящики.

Догляд за насадженням ожини подібний до догляду за плантацією малини. Готуючи до перезимівлі, однорічні стебла ожини під кінець вересня видаляють і після зниження температури контейнерні рослини на початку грудня переносять у холодильник.

Література

1. Мельник О. Україно-польський садівничий семінар: червень 2014. – www.novsad.com
2. Grenda A. Strategia dokarmiania malin jesiennych // Truskawka, malina, jagody. – 2014. – №3. – P.39-40.
3. Labanowska-Bury D. Na Lubelszczyźnie // Truskawka, malina, jagody. – 2014. – №6. – P. 32-33.
4. Podymniak M. Rozwiązania godne patentu // Jagodnik. – 2014. – №1(13). – P. 30-34.
5. Program ochrony roślin sadowniczych na rok 2014. – Krakow: Plantpress, 2014. – P. 131-134.

(О.В.Мельник, О.О.Дрозд)

ТЕНДЕНЦІЇ ВИРОБНИЦТВА ЯБЛУК У ЄВРОПІ І СВІТІ

МЕЛЬНИК О.В., завідувач кафедри плодівництва і виноградарства
Уманського національного університету садівництва, доктор с.-г. наук, професор

За матеріалами міжнародного симпозиуму "Prognosfruit", який відбувся у столиці Туреччини м.Стамбулі 6–8 серпня 2014 року, та зарубіжних публікацій.

З понад 64 млн. тонн прогнозованого світового валового виробництва яблук у 2014 р. більше половини – 54,3% – припадає на Китай, 18,5% (11,9 млн. тонн) на країни Європейського Союзу, 8,7% (5,6 млн. тонн) зібрано в країнах Східної Європи, 8,6 (5,6) в Північній Америці та 8,6% (5,6 млн. тонн) у країнах Південної Півкулі. Незважаючи на 9% приріст виробництва яблук у Канаді і США та 9% в країнах Євросоюзу, в порівнянні з попереднім сезоном, менший на 7% вал китайських яблук спричинив більш ніж двовідсотковий спад усього світового виробництва [1].

Валове виробництво в країнах Євросоюзу

У 2014 р. валовий збір яблук у країнах ЄС прогнозується на рівні 12 млн. тонн, і в інших європейських країнах наполовину менший; у 2013 р. відповідно 10,9 та 6,5 млн. тонн. Зростанням валового збору на мільйон тонн Євросоюз "завдячує" в першу чергу Польщі з приростом у 370 тис. тонн, Італії (266), Німеччині (232) та додатковим збором 195 тис. тонн яблук в Угорщині. У 2014 р. в країнах поза межами ЄС суттєво вищий валовий збір лише в Туреччині.

На фоні майже десятивідсоткового приросту прогнозованого валового ви-

1. Виробництво яблук у країнах Євросоюзу [2], тис. тонн

Країна	2012р.	2013р.	2014р. (прогноз)	2014 2013, %	2014 2011-2013, %
Польща	2 900	3 170	3 540	+12	+24
Італія	1 939	2 122	2 388	+13	+13
Франція	1 169	1 576	1 487	-6	0
Німеччина	972	804	1 036	+29	+14
Угорщина	750	585	780	+33	+43
Іспанія	391	464	446	-4	-2
Нідерланди	281	314	350	+11	+4
Бельгія	220	220	301	+37	+21
Румунія	351	367	285	-22	-24
Португалія	221	284	264	-7	+3
Греція	242	236	231	-2	-11
Великобританія	162	204	225	+10	+14
Австрія	157	155	188	+21	+10
Чехія	118	121	116	-4	+9
Словенія	45	56	68	+21	+17
Хорватія	59	96	62	-35	-22
Словачія	36	42	45	+7	+22
Литва	39	40	27	-33	-37
Данія	18	23	24	+4	+18
Швеція	14	17	16	-6	0
Всього	10095	10909	11893	+9	+12

робництва в загальному по Євросоюзу, в 2014 р. у Бельгії й Угорщині валовий збір вищий більш ніж на третину, в Австрії, Німеччині і Словенії – на 20%, на 10% вищий у Великобританії, Італії, Нідерландах і Польщі. Відносно стабільним залишається виробництво яблук у Греції й Іспанії.

За останні три роки валовий збір яблук у країнах Європейської спільноти підвищився на 12%. Різко збільшилося виробництво в Угорщині з приростом на 43%, на більш ніж 20% зріс показник Бельгії, Польщі і Словачії, в межах 10–20% – в Австрії, Великобританії, Данії, Італії, Німеччині та Словенії і до 10% у Нідерландах, Португалії і Чехії. За цей же період часу різко знизила виробництво яблук Литва (на 37%), більш ніж на 20% – Румунія і Хорватія і близько 10% валового збору яблук недобрали Іспанія та Греція.

На фоні суттєвого приросту валового виробництва, як ніколи раніше, залишок нереалізованих яблук в ЄС у червні поточного року перевищив 340 тис. тонн (табл. 2). Порівняно з ситуацією в червні попереднього сезону, з майже у 3,5 рази вищим відносним обсягом нереалізованих плодів у відповідному періоді 2014 р. "лідирує" Франція, більш ніж у 2,8 рази – Великобританія й Іспанія, у

2,5 рази – Бельгія. Удвічі вищий тоннаж нереалізованих плодів залишається в фруктовосховищах Польщі. Станом на червень поточного року успішно справилися з організацією торгівлі плодами минулорічного врожаю лише Німеччина і Швейцарія.

У країнах Західної Європи реалізаційна ціна плодів для технічної переробки в липні зазвичай складає 2–3 євроценти за кілограм, а кілограму яблук минулорічного врожаю для технічної переробки – 4–5 євроцентів. Значні також запаси нереалізованого концентрованого яблучного соку, який пропонують за ціною до 0,7 євро/кг [5].

За іншими даними, закупівельна ціна польських яблук для технічної переробки в 2010–11 рр. складала 16, а в 2012–13 рр. – 10 євроцентів за кілограм, тоді як ціна концентрованого яблучного соку відповідно 76 і 84 євроцентів за кілограм [3].

2. Наявність нереалізованих яблук в окремих країнах Євросоюзу в червні 2013 і 2014 рр. [2], тис. тонн

Країна	2013р.	2014р.	2014 2013, %
Італія	136 070	236 941	174
Франція	40 682	141 672	348
Польща	56 000	112 000	200
Німеччина	55 397	60 430	109
Нідерланди	33 000	44 000	133
Іспанія (Каталонія)	15 078	43 052	286
Австрія (Штирія)	27 673	40 541	147
Бельгія	8 146	20 238	248
Швейцарія	12 375	15 905	129
Великобританія	5 000	14 300	286
Чехія	0	4 096	–
Всього	389 691	733 265	188

Сортова структура в країнах Євросоюзу

Хоча сорт Голден Делішес з більш ніж 2,5 мільйонами тонн – 21,8% валового виробництва – продовжує лідирувати в країнах Європейського Союзу, за темпами приросту виробництва його випереджають більшість інших сортів-лідерів, за винятком Грані Сміт, Фуджі та Глостер (табл. 3). Наступні місця у топ-десятьці найбільш вагомих за обсягом валового виробництва посідають сорти Гала (10,9%), Джо-наголд і його клони Джонагоред та Ред Джонапринц (9,3), а також Айдаред (9,2%). Суттєво відстають від попередніх Ред Делішес (5,3%), Чемпіон (4,0), новітні клубні сорти (3,7%; див. примітку до табл. 3), Елстар (3,6%), Грані Сміт (3,0) і Фуджі (2,7%).

Протягом останніх трьох років звертає на себе увагу більш ніж удвічі вищий приріст обсягу вирощування плодів сорту Ред Джонапринц, а також суттєва прибавка валового виробництва яблук сортів Джонагоред і Пінова.

В той же час у п'ятірці аутсайдерів – сорти Кокс Пепін Оранж, Лобо, Кортланд, Стеймен і Спартан, обсяги валового виробництва яких у країнах Європейського Союзу неухильно зменшуються. На фоні постійного спаду виробництва чималого числа сортів традиційного асортименту послідовно зростає

3. Домінуючі сорти яблуні і тенденція їх виробництва в Європейському Союзі, тис. тонн

Сорти	2013р.	2014р. (прогноз)	2014 2013, %	2014 2011-2013, %
Голден Делішес	2530	2587	+2	+4
Гала	1204	1294	+7	+12
Айдаред	1054	1096	+4	+20
Ред Делішес	597	635	+6	+5
Джонаголд	500	562	+12	+4
Чемпіон	457	481	+5	+20
Джонагоред	341	443	+30	+47
Нові сорти*	427	437	+2	+41
Елстар	346	426	+23	+11
Гранні Сміт	361	356	-1	-1
Фуджі	311	317	+2	+21
Бреберн	302	313	+4	+5
Крісп Пінк	187	220	+18	+28
Глостер	196	200	+2	+13
Джонатан	178	163	-8	-21
Ренет канадський	121	116	-4	+15
Ред Джонапринц	53	97	+83	+117
Бремлі Сідлінг	70	83	+19	+13
Імператор	57	83	+47	+46
Боскоп	58	81	+40	+29
Пінова	62	76	+22	+60
Кокс Пелін Оранж	42	33	-21	-41
Лобо	30	30	0	-50
Кортланд	25	25	0	-44
Стеймен	18	15	-17	-6
Спартан	6	6	-3	-3

Примітка. *Аріан, Белжіка, Веллант, Грінстар, Джаз, Джунамі, Діва, Камео, Канзі, Маріак, Рубенс, Тентейшен, Хоней Кранч та інші.

продукція яблук новітніх клубних сортів, зокрема Веллант, насадження якого останнім часом випробовуються в Польщі, а також Джаз, Камео, Канзі та інші (див. примітку до табл. 3).

На фоні значного приросту валового виробництва плодів лідерів помологічного асортименту вирізняється суттєвий залишок нереалізованих яблук в ЄС у червні поточного року (табл. 4). Порівняно з ситуацією в цьому ж місяці попереднього сезону, фактичний запас нереалізованих яблук сорту Голден Делішес склав 140 тис. тонн (45% усієї нереалізованої продукції). Зі значним відривом від нього – сорт Айдаред з обсягом нереалізованої продукції 27,5 тис. тонн, Фуджі (21,3), Джонаголд (20,4), Грані Сміт (17,1), Бреберн (15,9), Ред Делішес (15,3) і Гала з обсягом нереалізованих плодів 12 тис. тонн.

У стосунку до попереднього сезону, з найвищим відносним обсягом нереалізованих плодів у червні 2014 р. "лідидує" сорт Хоней Крісп, більш ніж у 700% вищий у сорту Бреберн, по 300–500% – Гала, Ред Делішес і Фуджі та 100–300% – Грані Сміт, Елстар, Пінова і нових сортів (див. примітку до табл. 4). Станом на червень поточного року успішно реалізовані лише яблука сортів Ред Джонапринц, Глостер і Джонагоред.

Розглянуті для Євросоюзу тенденції зміни асортименту яблуні, в основному, притаманні й окремим регіонам Західної Європи (табл. 5). У більшості країн її південної частини – Іспанії, Італії, Португалії і Франції – лідерство за обсягом валового виробництва стабільно утримує сорт Голден Делішес (в Греції – Ред Делішес), на другому місці – Гала.

В центральній-європейських країнах – Бельгії, Німеччині та Нідерландах – домінують сорти Елстар і Джонаголд (в Австрії – Голден Делішес), а в південно-східній її частині – Румунії, Чехії, Польщі та Угорщині – Айдаред в двох останніх,

4. Сортівий склад нереалізованих яблук в окремих країнах Євросоюзу в червні 2013-2014 рр. [2], тис. тонн

Помологічний сорт	2013р.	2013р.	2014 2013, %
Голден Делішес	190760	331336	+74
Джонаголд	54479	74908	+37
Айдаред	41395	68883	+66
Гранні Сміт	8801	25859	+194
Джонагоред	25109	25772	+3
Фуджі	4441	25760	+480
Ред Делішес	4020	19360	+382
Бреберн	2183	18109	+730
Гала	3881	15856	+309
Бремлі Сідлінг	5000	14300	+186
Нові сорти*	3997	10583	+165
Елстар	3218	8354	+160
Ред Джонапринц	8421	7742	-8
Чемпіон	4001	7000	+75
Ренети	2408	5803	+141
Хоней Крісп	93	5560	+5878
Глостер	5020	5062	+1
Імператор	2699	4576	+70
Пінова	621	1522	+145

Примітка. *Аріан, Белжіка, Веллант, Грінстар, Джаз, Джунамі, Діва, Камео, Канзі, Маріак, Рубенс, Тентейшен, Хоней Кранч та інші.

5. Виробництво плодів провідних сортів яблуні в країнах Євро-союзу [2], тис. тонн

Країна	Сорт	2013р.	2014р. (прогноз)	2014 2013, %	2014 2011-2013, %
Німеччина	Елстар	153	212	+39	+24
	Джонаголд	86	104	+21	-10
	Джонагоред	73	118	+62	+21
Нідерланди	Елстар	123	139	+13	+2
	Джонаголд	92	100	+9	+1
Бельгія	Джонаголд	91	129	+42	+24
	Джонагоред	52	71	+36	+17
Польща	Айдаред	700	750	+7	+29
	Чемпіон	440	460	+5	+20
	Голден Делішес	320	340	+6	+15
Угорщина	Айдаред	127	156	+23	+48
	Голден Делішес	96	115	+20	+36
	Джонатан	79	89	+13	+6
Австрія	Голден Делішес	40	52	+30	+11
	Гала	33	35	+6	+1
	Айдаред	26	28	+8	+11
Чехія	Голден Делішес	29	29	-2	-11
	Айдаред	23	23	-1	0
	Джонаголд	14	9	-34	-14
Італія	Голден Делішес	938	1019	+9	+7
	Гала	291	315	+9	+7
	Ред Делішес	232	275	+18	+22
	Фуджі	181	199	+10	+26
Франція	Голден Делішес	507	456	-10	-4
	Гала	270	277	+3	+9
	Гранні Сміт	169	144	-15	-18
	Пінк Леді	102	122	+20	+35
Іспанія	Голден Делішес	268	247	-8	-3
	Гала	61	68	+11	-11
Румунія	Джонатан	98	74	-25	-30
	Голден Делішес	72	62	-14	-24
Греція	Ред Делішес	136	130	-5	-12
	Гранні Сміт	36	37	+4	-13
Португалія	Голден Делішес	131	122	-7	+3
	Гала	65	61	-7	+3
	Ред Делішес	51	47	-8	+2

Голден Делішес в Чехії та застарілий Джонатан у Румунії.

Серед провідних помологічних сортів яблуні в Польщі – Айдаред, Чемпіон, Голден Делішес, Гала, Джонагоред (клон Джонаголд) і Глостер. Протягом останніх десяти років валове виробництво й експортний потенціал цих сортів світового значення зростає, хоча в Польщі вирощується кілька сотень інших сортів яблуні [3].

За площею насаджень яблуні Польща, Італія та Румунія посідають більше половини всіх садів Євросоюзу, продукуючи в сумі 51% валового виробництва яблук. За інтенсивністю виробництва лідером у цій "трийці" є Італія з урожайністю 43,3 т/га (табл. 6).

В цілому ж лідером за врожайністю яблуневих садів є Бельгія (47 т/га), а в групу з 40–45 тонною продуктивністю з гектара входять (у порядку зменшення) Нідерланди, Італія, Великобританія і Франція. Врожайність у межах 35–40 т/га забезпечують яблуневі сади Німеччини, 30–35 т/га – в Угорщині, 25–30 – в Греції, Португалії і Словенії, 20–25 – у Польщі й Австрії, 15–20 – в Іспанії, Литві і Данії та 10–15 т/га – у Хорватії, Словаччині, Чехії, Кіпрі та Швеції.

Найнижча продуктивність 5–10 т/га у садах Болгарії, Фінляндії, Румунії та Латвії і менше 5 т/га – в Естонії.

На основі вказаних вище ринкових показників у Європейському Союзі прогнозується нелегкий збут плодів яблуні з окупними цінами. Щоб не порушити рівноваги на європейському ринку яблук, експерти вважають, що частину плодів до реалізації в свіжому вигляді допускати не варто. Проте після запровадження російського ембарго на постачання яблук з Євросоюзу ринкова ситуація в ЄС значно погіршилася і для садівників та експортерів настали нелегкі часи. За прогнозом польської Асоціації розвитку інтенсивного садівництва, у Польщі

6. Площа і врожайність насаджень яблуні в країнах Євросоюзу [2]

Країна	Площа, га	Урожайність, т/га
Польща	143 113	24,7
Італія	52 251	43,3
Румунія	51 226	5,6
Франція	36 741	40,5
Німеччина	27 709	37,4
Угорщина	25 265	30,9
Іспанія	22 646	19,7
Чехія	10 487	11,1
Португалія	10 095	26,2
Греція	8 704	26,5
Нідерланди	7 948	44,0
Австрія	7 908	23,8
Бельгія	6 398	47,0
Великобританія	5 396	41,7
Болгарія	5 239	7,6
Хорватія	4 798	12,9
Словаччина	3 782	11,9
Словенія	2 702	25,2
Латвія	2 391	5,0
Швеція	1 494	10,7
Литва	1 401	19,3
Данія	1 348	17,8
Фінляндія	667	7,5
Естонія	600	3,3
Кіпр	528	11,4
Ірландія	122	
Люксембург	39	51,3
Всього	440 998	26,89

7.Обсяг перероблених яблук в окремих європейських країнах [4], тис. тонн

Країна	2012р.	2013р.	2014р. (прогноз)	2014 2013, %
Польща	1 450	1 600	1 770	+11
Україна	519	584	637	+9
Угорщина	508	300	499	+66
Італія	213	290	239	-18
Великобританія	66	86	106	+23
Румунія	98	109	77	-29
Македонія	18	46	26	-45
Хорватія	17	17	19	+9
Литва	23	23	16	-30
Боснія	3	14	10	-29
Латвія	4	4	6	+50
Всього	2 919	3 073	3 404	+11

валовий збір яблук у поточному році може сягнути 3,5 млн. тонн, на 400 тис. тонн перевершивши минулорічний показник [5].

Якщо за валового збору 3,5 млн. тонн яблук польська переробна галузь закупила б 1,8–2 млн. тонн (табл. 7) і внутрішнє споживання склало б принаймні 700 тис. тонн, все одно 0,8–1 млн. тонн свіжих яблук необхідно експортувати. Подібний чи навіть більший обсяг яблук з Польщі експортовано в минулі роки, зокрема 650–700 тис. тонн в Росію, а решту переважно в західноєвропейські країни.

Станом на червень 2014 р. польськими садівниками експортовано 399 тис. тонн яблук в Росію, 59,8 – в Німеччину, 44,5 – в країни південно-східної Європи, 8,1 – у Францію, 5,6 – у Великобританію, 4,8 – в Іспанію і 2,1 тис. тонн в арабські країни Близького Сходу. Зважаючи на надпродукцію плодів Євросоюзом, з експортом 400–500 тис. тонн польських яблук у відмінні від Росії країни складається проблематична ситуація і суттєвий обсяг польських яблук з урожаю 2014 р. може не знайти збуту.

Найбільших проблем польським садівникам завдаватиме збут плодів високої якості, незалежно від помологічного сорту, та всієї лінійки товарних сортів яблук сорту Айдаред. Лише в Польщі продукують близько 800 тис. тонн Айдареду, експортуючи майже 500 тис. тонн плодів цього сорту в Росію. Шансів на постачання ж цих плодів невисокого смаку за межі країн Східної Європи до цього часу не було, на них знижується попит і в самій Польщі.

Саме тому польські експерти вважають, що закладання крупномасштабних насаджень подібними сортами слід остерігатися, оскільки "ера" Айдареду, Мекінтоша і Джонатана закінчується. Навіть після відміни російського ембарго яблук сорту Айдаред з існуючих садів вистачить для забезпечення потреб внутрішнього польського ринку і на експорт [5].

Якщо ж російське ембарго затримається надовше, значний обсяг польських яблук втратить можливості збуту, тому садівники цієї країни сподіваються на компенсацію й інші форми допомоги з фондів Євросоюзу.

Варто подбати за підвищення рівня внутрішнього споживання яблук, що складає 16 кг на жителя Польщі на рік, тоді як, наприклад, у Туреччині – 30. З цією метою польські засоби масової інформації запровадили акцію "З'їж польське яблуко", рекламуючи також неосвітлені пастеризовані соки прямого віджиму з високими споживними властивостями.

Важливою проблемою поточного сезону в Польщі стає спосіб використання нереалізованих яблук, з яких навіть пропонують виробляти біогаз чи, як у минулому, яблучний спирт. Варто розширити виробництво яблучного сидру, на що в перспективі може бути використано до 100 тис. тонн плодів невисокої якості.

Подібна низькоякісна продукція вирощується переважно в дрібнотоварних господарствах площею від одного до п'яти гектарів, що складають 70% в структурі польського садівничого сектора. Більше половини сільськогосподарських угідь цієї країни малопридатні для садівництва і для досягнення високої продуктивності садів потребують суттєвих інвестицій [3].

Наслідком нижчого рівня експортних поставок стануть фінансові втрати спеціалізованих експортних і транспортних фірм, для яких також очікується фінансова допомога та додаткові заходи сприяння.

Чимало польських садівників розмірковують над обсягом і сортовим переліком яблук для закладання в фруктовосховища на тривале зберігання. Холодильники з регульованим газовим середовищем рекомендують у першу чергу завантажувати плодами високої якості, зокрема так званих "одноколірних" сортів, і менші обсяги Айдаредом.

Експерти жваво обговорюють майбутнє виробництва яблук в Європейському Союзі, рівень якого, враховуючи надпродукцію, пропонується зменшити. Окремі фахівці вважають, що для польських садівників такої проблеми поки що немає, оскільки частка садів з урожайністю понад 50 тонн з гектара зростає, собівартість виробництва поки що нижча від країн "старої" Європи, вже достатня кількість кооперативів із сучасними холодильниками, сортувальними і пакувальними лініями, а також транспортне забезпечення для перевезення на далеку відстань. У той же час, російський ринок і надалі потребуватиме якісних і відносно недорогих польських яблук, не зважаючи на ембарго [5].

Для Польщі допускають можливість виростити і освоїти навіть до чотирьох мільйонів тонн яблук. Однак для цього принаймні 75% валового виробництва мають складати якісні плоди для споживання в свіжому вигляді, експортом слід займатися невеликому числу фірм (лише 6% польських виробників яблук сертифіковано за GlobalGAP [3]), необхідно підвищити ступінь залучення садівників у кооперативи і знизити "польсько-польську" конкуренцію на внутрішньому й закордонному ринках.

За межами Євросоюзу

У Китаї останнім часом спостерігається спад виробництва яблук до прогно-

8. Виробництво яблук в окремих країнах за межами Євросоюзу [1], тис. тонн

Країна	2012р.	2013р.	2014р. (прогноз)	2014 2013, %	2014 2011-13, %
Китай	38500	37500	35000	-7	-6
США	4110	4635	5131	+11	+18
Туреччина	2445	2681	2033	-24	-19
Росія	1622	1647	1716	+4	+8
Україна	1126	1177	1300	+10	+20
Канада	276	410	439	+7	+22
Мексика	375	522	350	-33	-31
Молдова	282	260	285	+10	+5
Сербія	179	265	250	-6	+6
Білорусь	171	145	160	+10	-3
Швейцарія	141	132	153	+15	+7
Македонія	140	153	85	-44	-39
Боснія-Герцеговина	17	46	33	-28	-10

зованого у поточному сезоні рівня 35 млн. тонн (табл. 8). Протягом 2011–2013рр. нарощують валові збори яблук Канада (+22%), США (+18), а з постсоціалістичних країн – Україна (+20%), де вступають у плодоношення нові насадження. Натомість у Європі різко скоротилося виробництво в Туреччині (–19%) і балканських країнах Македонії (–39) та Боснії–Герцеговині (–10%), а також Мексиці (–31%) на американському континенті.

У Туреччині лідирують сорти Голден і Ред Делішес з обсягом валового виробництва по 700 тис. тонн кожного, далі, зі значним відривом, – Джонаголд (100) і Гала (60 тис. тонн).

У заявленому на 2014 р. прогнозі щодо валового виробництва на рівні 1,3 млн. тонн яблук в Україні за обсягом вирізняються сорти Айдаред (260 тис. т),

9. Виробництво яблук у країнах південної півкулі [1], тис. тонн

Країна	2012р.	2013р.	2014р. (прогноз)	2014 2013, %	2014 2011-13, %
Чилі	1 766	1 627	1 871	+15	+8
Бразилія	1 184	1 051	1 180	+12	+2
Аргентина	853	930	890	-4	-6
ПАР	813	900	842	-6	+2
Нова Зеландія	476	550	495	-10	-4
Австралія	298	289	292	+1	+3
Всього	5 389	5 347	5 570	+4	+2

Голден Делішес (234), Джонаголд (156) і Джонатан (127 тис. т), міnorні обсяги у сортів Гала, Ред Делішес і Спартан, а популярний Ренет Симиренка чомусь "ви́пав" з цього річної статистики конгресу "Прогнозфрут".

В сортовій структурі яблук у США традиційно домінує Ред Делішес з обсягом виробництва 1,2 млн. тонн, далі зі значним відривом – Гала (738 тис. т), Голден Делішес (554), Фуджі (466) і Грані Сміт (463) та популярний останнім часом Хоней Крісп (108 тис. тонн). В Канаді з сумарним виробництвом яблук на рівні 439 тис. тонн в сортименті лідирує Гала, за якою з 50% відривом слідують сорти Кортланд, Ред Делішес і Спартан.

Суттєво зросло виробництво яблук у країнах південної півкулі – Чилі і Бразилії, відповідно на 15 і 12% у порівнянні з попереднім роком (з тенденцією до зростання відповідно на 8 і 2% протягом останніх трьох років). На 10% скоротилося виробництво в Новій Зеландії (табл. 9).

У країнах південної півкулі домінує сорт Гала з тенденцією до незначного зменшення виробництва, натомість відновлюється популярність Ред Делішеса з п'ятивідсотковим приростом валових зборів за останні три роки та Грані Сміт (+11) і Фуджі (+4%). Не зважаючи на позитивні характеристики нового сорту Хоней Крісп, обсяги його виробництва швидко не зростають, як і сорту Бреберн, можливо, за причини труднощів зі зберіганням (табл. 10).

10. Домінуючі сорти яблуні і тенденція їх виробництва у країнах південної півкулі [1], тис. тонн

Країна	2013р.	2014р. (прогноз)	2014 2013, %	2014 2011-13, %
Гала	1 755	1 715	-2	-5
Ред Делішес	948	1 056	+11	+5
Грані Сміт	732	891	+22	+11
Фуджі	647	730	+13	+4
Хоней Крісп	340	298	-12	-2
Голден Делішес	230	214	-7	+1
Бреберн	218	210	-4	-1

Література

1. Binard P. European apple outlook 2014 "a quantitative and qualitative review" // 38-th International conference Prognosfruit 2014. 6–8.08. 2014.– Istanbul, 2014.– 52 pp.
2. European apple and pear crop forecast // 38-th International conference Prognosfruit 2014. 6–8.08. 2014.– Istanbul, 2014.– 100 pp.
3. Fruit juice supply chain analysis Europe.– EU Fruit Juice CSR Platform, 2013.– 78 pp.– www.juicecsr.eu/wp-content/uploads/2013/09/CSR_Platform_Fruit_supply_research.pdf.
4. Hermans J. The fruit juice JSR platform.– 38-th International conference Prognosfruit 2014. 6–8.08. 2014.– Istanbul, 2014.– 35 pp.
5. Makosz E. Aktualna sytuacja na europejskim i polskim rynku jablek w ocenie Towarzystwa rozwoju sadow karlowych.– www.trsk.pl/aktualnosci.html